

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/1983/2024.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] A Dr. T. Horváth Attila egyéni ügyvéd által képviselt indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó a Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítélete ellen terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt 2024. április 5-én, a Budapest Környéki Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtíkára felhívására 2024. június 17-én az alkotmányjogi panaszt kiegészítette és egységes szerkezetbe foglalta. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, XII. cikkével, XXIII. cikk (1)-(2) bekezdéseivel, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkel tartotta ellentétesnek.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszról és az ügyben hozott bírói döntésekből megállapítható, hogy az alapügy (lakcímgazgatási ügyben hozott közigazgatási döntés, mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata) tárgya egy lakcím fiktiválási eljárással kapcsolatos jogvita volt.
- [4] A rendelkezésre álló iratok és az ügyben hozott bírói döntések alapján megállapítható tényállás szerint az alapügy felperese (az indítványozó édesanyja), aki egy szigetmonostori ingatlanban rendelkezik lakcímmel, 2018-ban lakcímrendezési – lakcím fiktiválási – kérelemmel fordult a Szigetmonostori Polgármesteri Hivatalhoz, amelyben kérte az indítványozó ugyanazon ingatlanra szóló lakóhelye érvénytelenségének a megállapítását, mert állítása szerint az indítványozó „nem lakik és soha nem is lakott” ott. Az érintett szigetmonostori ingatlanon mind a felperesnek,

mind az indítványozónak haszonélvezeti joga áll fenn; a felperesét 1992. december 30-án jegyezték be, míg az indítványozóé egy 2017. május 11-én kelt szerződésen alapul.

- [5] 2.1. A Szigetmonostori Polgármesteri Hivatal – megismételt eljárás során – a 2021. november 22-én kelt, I/726-11/2021. számú végzésével a felperes kérelmének nem adott helyt.
- [6] A végzés megerősítette, hogy az indítványozó az érintett ingatlanon haszonélvező, így – a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (Nytv.) 5. § (2) bekezdése, 26. § (5), (5a) és (5b) bekezdése, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:147. § (1)-(2) bekezdései, valamint a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény végrehajtásáról szóló 146/1993. (X. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 33. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján – szállásadónak minősül. A végzés utalt rá, hogy a Pest Megyei Kormányhivatal az ügyben korábban hozott elsőfokú végzést megsemmisítette, ezért új eljárás került lefolytatásra. A végzés az Nytv. 26. § (5a) bekezdése alapján, a szomszédos ingatlanok lakóinak és az indítványozónak a nyilatkozatait figyelembe véve vizsgálta a lakás átmeneti vagy végleges jellegét, valamint a lakáshasználati jogosultság fennállását, és ezekre alapozta a döntést.
- [7] 2.2. A végzés ellen a felperes keresetet nyújtott be, amelyet a Budapest Környéki Törvényszék a 2022. november 28-án kelt, 6.K.702.606/2021/24. számú ítéletével elutasított. A perben az indítványozó alperesi érdekeltként vett részt.
- [8] Ítélete indokolásában a törvényszék – hivatkozva a végzésben is megjelölt jogszabályhelyekre – osztotta azt az értelmezést, amely szerint az indítványozó a lakás haszonélvezőjeként szállásadónak minősül. A Ptk. szabályait értelmezve a törvényszék megállapította, hogy: „A felperes és az [indítványozó] haszonélvezők, jogaik egyenlőek, függetlenül attól, hogy a haszonélvezetet mikor létesítették. A lakcím bejegyzését nem a birtokjog alapozza meg, hanem a tulajdoni jog, haszonélvezeti jog. A haszonélvezeti jog körében rangsort a Ptk. nem ismer. [...] [A] sorrendiségnek a használatban van jelentősége, de a szállásadói minőség tekintetében nincs. A haszonélvezők jogai egyenlőek, függetlenül attól, hogy a haszonélvezetet mikor létesítették.” A törvényszék azt is megemlítette, hogy bár az alperes hatóság a döntését végzéseként hozta meg (pedig határozati formában kellett volna), ez azonban a döntés érdemét nem érinti. A keresetet ezért nem találta alaposnak.
- [9] 2.3. A felperes a törvényszék ítélete ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amely alapján eljárva a Kúria a 2024. január 23-án kelt, Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, az I/726-11/2021. számú végzést megsemmisítette, és az alperes hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.

- [10] A Kúria elsőként azt értékelte, hogy a törvényszék jogkérdésben eltért-e a Kúria Pfv.21.372/2011/4. számú ítéletében foglaltaktól. Ezen ítélet még a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény korábban hatályos 157. §-ával kapcsolatban mondta ki, hogy a haszonélvezeti jog tekintetében is érvényesül a *qui prior tempore, potior iure* elv, amely alapján a később bejegyzett haszonélvező mindössze „alvó jogot” szerez, amely gyakorlásának a lehetősége csak akkor nyílik meg, ha az időben előbb szerzett másik haszonélvezeti jog megszűnik. Az egymást követő haszonélvezők így sorrendben egymás után lesznek jogosultak a haszonélvezet tartalmát kitevő jogok gyakorlására. Egy másik döntésében a Kúria azt is rögzítette, hogy a haszonélvezeti jog abszolút szerkezetű dologi jog, amely a jogosultat mindenki mással szemben – az utóbb alapított haszonélvezeti jog jogosultjával szemben is – megilleti. E Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatoktól a Kúria jelen ügyben sem látta indokoltnak az eltérést, tartalmukkal egyetértett.
- [11] Az elsőfokú bíróság úgy vélekedett, hogy a haszonélvezeti jogok sorrendiségének a használatban van jelentősége, de a szállásadói minőség tekintetében nincs. E sommás kijelentését azonban a törvényszék nem támasztotta alá. Az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési szabályra támaszkodva a Kúria úgy érvelt, hogy a Vhr. 33. § (1)-(2) bekezdései szerinti szállásadó-fogalom feltételez valamilyen tényleges használati és rendelkezési jogosultságot. Ilyennel az indítványozó mindaddig nem rendelkezik, amíg a felperes 1992. december 30-án bejegyzett holtig tartó haszonélvezeti joga fennáll. Ebből következően az indítványozó nem tekinthető szállásadónak. A Kúria szerint igaz, hogy az Nytv. és a Vhr. nem állapít meg rangsort a szállásadók között, de ez a Ptk. 5:152. § (5) bekezdéséből fakad. A hatóságnak ezért nem elegendő azt vizsgálnia, hogy az indítványozó haszonélvező-e, hanem azt is vizsgálnia kell, hogy az ebből fakadó jogait ténylegesen gyakorolhatja-e, és így szállásadónak minősülhet-e.
- [12] Az elsőfokú bíróság az indítványozó haszonélvezői minőségéből tévesen – a Ptk. és a Kúria hivatkozott határozataiban foglalt jogértelmezéstől eltérően – következtetett arra, hogy az ebből eredő jogokat egyidejűleg lehet gyakorolni a felperest megillető haszonélvezeti jog fennállta mellett. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az Nytv. 26. § (5b) bekezdését is, amely szerint az ellenkező bizonyításáig a szállásadó írásbeli nyilatkozata igazolta, hogy a szállásadónak nem minősülő polgár bejelentett lakcímadata nem valós. A törvényszék ítélete ezért jogszabálysértő, így a Kúria azt olyan módon változtatta meg, hogy az alperes hatósági döntését megsemmisítette és a hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A döntés elvi tartalma szerint: „Ha a lakáson több személy egymást követően szerez haszonélvezeti jogot, a haszonélvezők a jogszerzésük sorrendjében, egymás után lesznek jogosultak a lakcímbjelentési eljárásban szállásadóként a lakcímet bejelenteni.”
- [13] 3. Az indítványozó a Kúria Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítélete ellen az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő 2024. április 5-én, a Budapest

Környéki Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtitkára felhívására 2024. június 17-én az alkotmányjogi panaszt kiegészítette és egységes szerkezetbe foglalta. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, XII. cikkével, XXIII. cikk (1)-(2) bekezdéseivel, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkel tartotta ellentétesnek. Az indítványozó azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítélete végrehajtását függesse fel.

- [14] A tényállás és a pertörténet ismertetését követően az egységes szerkezetbe foglalt alkotmányjogi panasz utalt rá, hogy az indítványozó a Kúria támadott ítéletével szemben további jogorvoslati lehetőséggel nem tud élni, az indítványt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be, és a főtitkár hiánypótlási felhívására is határidőben válaszolt. Az indítványozó érintettsége alátámasztásaként hasznélvezői és a perbeli alperesi érintetti minőségére hivatkozott. Állítása szerint: „A Kfv.IV.37.660/223/15. számon meghozott ítélet az indítványozóra tekintettel közvetlenül érvényesülő kedvezőtlen döntést tartalmaz: a lakcímének fiktiválását.”
- [15] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének a sérelme körében az indítványozó a Kúria – általa vélt – jogértelmezési hibáira, *contra legem* jogértelmezésére hivatkozott. Véleménye szerint a támadott ítélet által hivatkozott *qui prior tempore, potior iure* elv értelmezhetetlen, alkalmazhatatlan, és sérti az Alaptörvény értelmezési szabályát. Az indítványozó szerint ugyanis a „lakcím létesítéséhez való jog” – amely megegyezik az Nytv. szerinti lakóhely létesítésével – fennállta akkor is megállapítható, ha az érintett ingatlanon van más, korábban alapított hasznélvezeti jog. A lakcím létesítéséhez való jog ugyanis – az indítvány szerint – az ingatlan használati jogának fennállásából ered, és nem függ annak tényleges gyakorlásától. Az indítványozó szerint, ha a hasznélvezeti jog jogosultja saját maga számára kíván lakcímet létesíteni, ezt pusztán a hasznélvezeti joga alapján megteheti, hiszen ilyenkor ténylegesen nem szállásadóként jelenik meg. Az indítványozó azt is hangsúlyozza, hogy a lakcím bejelentése az Nytv. 26. § (5) bekezdésében írtak szerint nem keletkeztet használati jogot, csak a hivatalos kapcsolattartást és a lakcímhez kötött jogok gyakorlását, kötelezettségek teljesítését segíti elő. A lakcím léte ezért elválik az ottlakás és a használat kötelezettségétől, ez utóbbi nem feltétele a lakcím létesítésének. Ezt a Kúria – a panaszban foglaltak szerint – önkényesen nem vette figyelembe, ezért megsértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [16] Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a Kúria nem kezelte az ő jogait olyan súllyal, mint a felperes jogait, ez pedig sértette a „fegyverek egyenlőségének elvét”.
- [17] 3.2. Az indítványozó értelmezése szerint a Kúria döntése megfosztotta őt a hasznélvezeti jogból fakadó használat jogától is, amely magában foglalja a lakcím

létesítéséhez való jogot. Az e jogtól való megfosztottság egyidejűleg több alapjog sérelmére is vezet.

- [18] A Kúria jogértelmezési hibája az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdése szerinti választójogát, és a (2) bekezdésben biztosított azon jogát, hogy helyi önkormányzati választásokon és népszavazásokon részt vegyen.
- [19] A támadott ítélet továbbá közvetlenül akadályozza az indítványozót abban, hogy az Alaptörvény XII. cikkében foglalt munkához való jogát gyakorolhassa, hiszen a munkavállalási folyamat megköveteli a bejelentett lakcímet.
- [20] A jogszabályok célját figyelmen kívül hagyó kúriai jogértelmezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és C) cikk (1) bekezdését is, mert azzal a Kúria valójában jogot alkotott. Helyes értelmezés alapján a Kúriának – az alkotmányjogi panasz szerint – azt kellett volna megállapítania, hogy az indítványozó lakcím létesítéséhez való joga nem vonható el, az őt pusztán a haszonélvezeti joga folytán megilleti. A támadott kúriai ítélet jogértelmezése azonban sérti az indítványozó emberi méltóságához való jogát (Alaptörvény II. cikk), mert jogbizonytalanságot okozott.
- [21] 4. A jogi képviselővel eljáró felperes – mint ellenérdekű fél – 2024. július 25-én megküldte az indítvánnyal kapcsolatos észrevételeit az Alkotmánybíróságnak.
- [22] 5. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt döntení kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26-27. és 29-31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)-f)* pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [23] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [24] 6. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel az alapeljárásban alperesi érdekelt volt, és a lakcímgazgatási ügy az ő lakcímét érintette – fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmére hivatkozott, megjelölve az Alaptörvény II. cikkét, XII. cikkét, XXIII. cikk (1)-(2) bekezdéseit, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [25] 6.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján az Alkotmánybíróságnak állást kellett foglalnia abban a kérdésben, hogy az ügyben a jogorvoslati lehetőségeket

kimerítették-e, figyelemmel arra, hogy a Kúria támadott ítélete az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az alperes hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. § (6) bekezdése értelmében ugyanis „alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye – arra tekintettel, hogy az eljárás még folyamatban van – a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben, kivéve, ha az a tartalma alapján – a Kúria kötelező utasítása miatt – az eljárást lezáró döntésnek minősül.”

- [26] A Szigetmonostori Polgármesteri Hivatal a felperes lakcím fiktiválási kérelmének az alapján nem adott helyt, hogy egyrészt az indítványozót az ingatlanon fennálló hasznélvezeti joga alapján szállásadónak tekintette, másrészt pedig az Nytv. 26. § (5a) bekezdése alapján – a szomszédos ingatlanok lakóit és az indítványozót nyilatkoztatva – feltárta a tényállást, és annak alapján nem látta alátámasztottnak az indítványozó bejelentett lakcímadatának érvénytelenségét. A Kúria támadott Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítélete kötelező utasítást tartalmaz a felperes és az indítványozó hasznélvezeti jogai (a hasznélvezet tartalmát kitevő jogok gyakorolhatósága) sorrendjét illetően. Ebből következően a hatóság nem értelmezheti úgy a felek hasznélvezeti jogát, hogy azok alapításának a sorrendisége nem bír jelentőséggel. Attól ugyanakkor nincs elzárva a hatóság, hogy bizonyítási eljárás lefolytatásával a tényállást tovább tisztázza; ahogyan az indítványozó sincs elzárva attól, hogy az Nytv. 26. § (5a) bekezdésére figyelemmel bizonyítsa bejelentett lakcímadata valóságnak megfelelő voltát.
- [27] A Kúria hatósági döntést megsemmisítő ítélete következtében az eljárás az illetékes járási hivatal előtt jelenleg is folyamatban van. Mivel az I/726-11/2021. számú végzést a Kúria megsemmisítette, ezért jelenleg nincsen olyan hatósági határozat, amely az indítványozó lakcímét érvénytelennek, „fiktívnek” minősítené; ebből adódóan az e körülményre alapítva állított esetleges alapjogsérelmek sem merülhetnek fel. Amint arra az Alkotmánybíróság a 3070/2024. (II. 23.) AB végzésben rámutatott: „[...] a Kúria közigazgatási ügyben hozott hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító döntésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására csupán kivételesen kerülhet sor. A kivétel-szabály alkalmazásának feltétele, hogy a bíróság iránymutatásának való megfelelés egyúttal a döntés alaptörvény-ellenességét is eredményezze {3325/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben a Kúria hatályon kívül helyező és az elsőfokú hatóságot új eljárásra utasító ítélete az új eljárásban hozandó döntés tartalmát nem determinálta, a jelen esetben tehát nincs érdemi vagy az eljárást befejező bírói döntés. A kúriai döntés a rendkívüli perorvoslati szakaszt lezárja, de az alapügyet nem dönti el, és az eljárást sem fejezi be. Az ügy ugyanis a hatósági eljárásban keletkezik, arról elsősorban a hatóság dönt, a bírósági eljárás a hatósági döntés felülvizsgálatát jelentette {hasonlóan lásd: 3187/2022. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}.” {Indokolás [20]-[21].}

- [28] 6.2. A jelen eseten az eljárás folyamatban van, ezért az alkotmányjogi panasz idő előtti. Az indítvány ezért nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés azon követelményeinek, hogy alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást lezáró egyéb döntés ellen lehet benyújtani, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.
- [29] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó a jelen végzés értelmében nincs elzárva attól, hogy a majdani jogerős bírói döntés ellen alkotmányjogi panaszt terjesszen elő az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, figyelemmel az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ában foglaltakra is.
- [30] 7. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)-(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)-(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében és az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. § (6) bekezdésében foglaltakra, visszautasította, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés *e* és *h*) pontjai alapján.
- [31] 8. Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, ezért az indítványozó azon kéréséről, hogy hívja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, nem kellett dönten. {3328/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [23]; 3356/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [24]; 3117/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [24]; 3475/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [38].}

Budapest, 2024. december 17.

Haszonicsné dr. Ádám Mária s.k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s.k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s.k.,
alkotmánybíró